

OPINIA
KRAJOWEJ RADY SĄDOWNICTWA

z dnia 16 września 2016 r.

**w przedmiocie przedstawionych do pre-konsultacji materiałów dotyczących
postępowania grupowego w modelu opt-out**

Po zapoznaniu się z przedstawionymi do pre-konsultacji materiałami dotyczącymi postępowania grupowego w modelu opt-out Krajowa Rada Sądownictwa pozytywnie ocenia proponowane rozwiązania.

Postulowane zmiany pozwoliłyby rozciągnąć ochronę prawną na przypadki dochodzenia w postępowaniu grupowym roszczeń o stosunkowo niewielkiej wysokości. Szczególnie istotne znaczenie dla wprowadzenia wspólnego dochodzenia roszczeń w modelu opt-out miałyby postępowania z udziałem konsumentów. Należy bowiem pamiętać, że coraz więcej jest przypadków wykorzystywania pozycji rynkowej dużych usługodawców, co często prowadzi do stosowania niedozwolonych postanowień umownych lub kreowania zapisów umowy w sposób niekorzystny dla usługobiorców. W sytuacji gdy roszczenia dotyczą niewielkich kwot ich dochodzenie często jest nieopłacalne i zbyt czasochłonne, dlatego też postępowania sądowe nie są wszczynane. Z przyczyn powyższych należy pozytywnie ocenić propozycję wprowadzenia do polskiego porządku prawnego modelu opt-out jako alternatywnego wariantu grupowego dochodzenia roszczeń, ponieważ przyczyni się to do zwiększenia skuteczności ochrony praw obywateli wynikającej z konstytucyjnego prawa do sądu. Ponadto obecnie obowiązujący model postępowania grupowego wydaje się nadmiernie rozbudowany i skomplikowany, w przypadku dochodzenia niewielkich roszczeń konsumenckich.

Rada pragnie zwrócić uwagę na celowość rozważenia przez przyszłego projektodawcę sankcji dotyczących ewentualnie wytaczanych powództw w celu osiągnięcia tzw. „blackmail settlement”. Jest to istotny problem, na który zwrócił uwagę Parlament Europejski w rezolucji z dnia 2 lutego 2012 r. pod tytułem: „W kierunku spójnego europejskiego podejścia do zbiorowego dochodzenia roszczeń”. Krajowa Rada Sądownictwa pragnie zwrócić uwagę na

konieczność prawidłowego zabezpieczenia interesów stron i wyeliminowanie zagrożeń płynących z możliwych nadużyć wynikających z zaproponowanego modelu opt-out.

Pozytywnie należy ocenić również proponowane zasady wdrożenia modelu opt-out do polskiego systemu prawnego. Zdaniem Rady wydaje się jednak zasadne, aby przyszły projektodawca rozważył ponownie kryteria określające kwoty dochodzonych roszczeń zarówno w przypadku konsumentów, jak i w przypadku przedsiębiorców. W przedstawionych materiałach powołano się na wyniki badań zawarte w „Zielonej Księdze” przygotowanej przez Komisję Europejską, w której to połowa badanych zaniechałaby dochodzenia roszczenia w postępowaniu sądowym gdyby kwota nie przekraczała 200 euro. Dlatego też zaproponowano kwotę 200 euro jako górną granicę przy dochodzeniu roszczeń w przypadku konsumentów oraz 500 euro jako górną granicę dochodzenia roszczeń przysługujących przedsiębiorcom. Biorąc pod uwagę uzasadnienie dla wprowadzenia proponowanego modelu opt-out wydaje się zasadne rozważenie podniesienia obu kwot.

Kolejną kwestią, na którą Rada pragnie zwrócić uwagę jest obowiązek wskazania przez powoda i pozwanego wszystkich znanych im potencjalnych członków „grupy”, którzy byliby zawiadomieni indywidualnie o postępowaniu, oraz obowiązek dokonania publikacji ogłoszenia o wszczęciu postępowania grupowego. W przypadku zaproponowanej procedury notyfikacji obowiązek ten powinien spoczywać na pozwanym, ponieważ w przeważającej mierze będzie on dysponentem informacji o potencjalnych uczestnikach procesu, a po drugie będzie to dla niego mniej uciążliwe niż dla powoda. Istotna wydaje się również konieczność nałożenia obowiązku na pozwanego dotycząca zamieszczenia odpowiedniej informacji o wszczęciu postępowania grupowego na jego oficjalnej stronie internetowej, ponieważ będzie to najszybsze i mające największy zasięg źródło informacji dla byłych i potencjalnych konsumentów. Należałoby również pamiętać o możliwości zastosowania odpowiednich sankcji w przypadku nie wypełnienia omawianych powyżej obowiązków.